

INDGÅET

08 SEP. 2014

NAMMINERSORLUTIK OQARTUSSAT
GRØNLANDS SELVSTYRE
INATSISARTUT ALLATTOQARFIAT
BUREAU FOR INATSISARTUT
BOX 1060 - 3900 NUUK

Uunga
Inatsisartunut ilaasortaq, Evelyn Frederiksen,
Her

Atsiornerit Naalakkersuisunut tunniunneqartut pillugit § 37.1 177/2014-imut akissuteqaat

22. augusti 2014
Sagsnr. 2014-102972
Dok. Nr. 1672957

Evelyn Frederiksenimut qujavunga Sisimiuni innuttaasut atsiorneri pillugit, peqqinnissaqarfimmi napparsimasut sullinneqarnerminni maalaaruteqartarfiat, kiisalu astma aamma bronkitis pillugit apeqquteqaataanut.

Apeqquteqaatit ataasiakkaarlugit matuma kinguliani akissuteqarfiginiaipakka.

Postboks 1160
Tlf: 34 50 00
Fax: 32 55 05
3900 Nuuk
Email: pn@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Innuttaasut 345 eqqunngissorisaminnik pineqartut maalaarutaat Naalakkersuisut qanormita iliuseqarfigaat?

Ulloq 14. marsi 2014 Sisimiuni innuttaasut 345-t atsiorneri uannut tunniunneqarput. Atsiortitsinernik katersinermut tunngaviuvoq Sisimiuni peqqinnissaqarfiup suliaanik aamma sullissineranik ataatsimut isagalugu naammagittaalliuteqarneq.

Uanga pingaartippara peqqinnissaqarfiup innuttaasunik sullissinissaa, Peqqinnissaqarfik pisussaaffeqarpoq ingerlaavartumik sullissisarnerminik pitsanngorsaansamut kiisalu innuttaasut naatsorsuutigisaannik aamma pisariaqartitaannik qitiutitsissalluni. Taamaattumik atsiornerit tiguneqarnerisa kingunerisaanik Peqqissutsimut Pitsaaliuinerimullu Aqutsisoqarfimmit Sisimiuni Nunap Immikkoortuani Napparsimavimmit qanimut illugiilluni oqaloqatigiittoqarpoq, tassanilu naammagittaalliutini pineqartuni pitsanngorsaansat atuutilersinneqarlutik. Tamatuma saniatigut sumiiffimmi aamma Peqqinnissaqarfimmi ataatsimoortumik qitiutinneqalerpoq innuttaasut aamma peqqinnissaqarfiup akornanni attaveqatigiinnerup pitsaanerulernissaa, taamaalillutik innuttaasut sukulluunniit ilisimassammassuk peqqinnissaqarfiup suut neqeroorutigisinnaanerai.

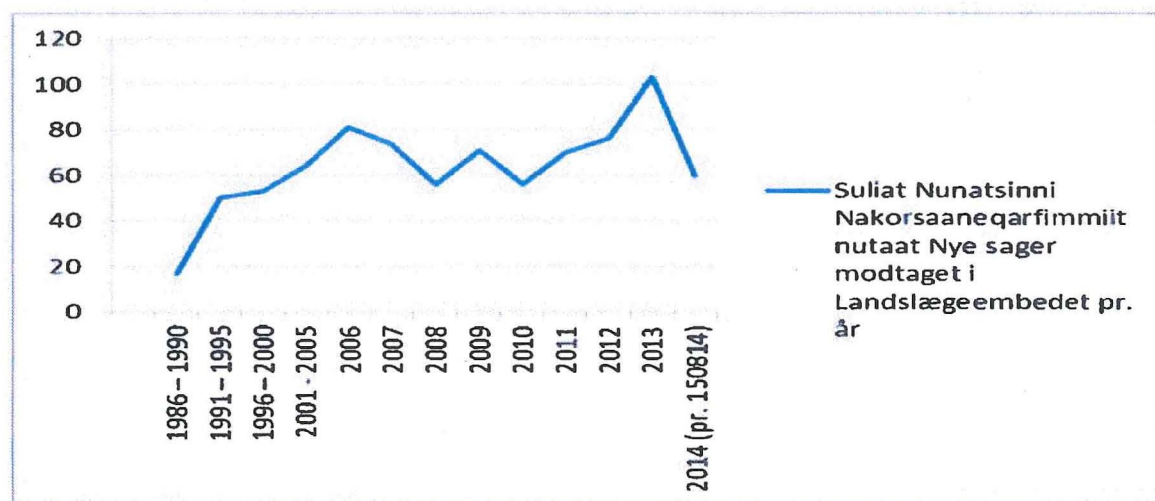
Qanoq siunissami pilersaaruteqartoqarpa nalaattakkat taama ittut aaqqiiviginialugit?

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfik ataatsimoortumik anguniagaqarpoq innuttaasunik pitsaanerpaamik ikiuinissaminut aamma sapinggisamik pitsaanerpaamik ilitsersuinissaminut kiisalu ilisimatitsisarnissaminut. Peqqinnissaqarfik uanga aamma Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmi atorfillit qanimut illugiilluta oqaloqatigiilluta suleqatigiippugut innuttaasut pitsaanerpaamik sullinneqarnissaat ingerlateqqinnialugulu aningaasaliissutit aamma periarfissat piusut aallaavigalugit. Suliaq tamanna Peqqinnissaq pillugu periusissami ilaatigut nassuiaatigineqarpoq UPA 2014 agguanneqartumi. Tamakku saniatigut Peqqissutsimut Pitsaaliuinerimullu Aqutsisoqarfimmit suliaq annertoq ingerlanneqarpoq peqqinnissaqarfiup sullissinerata pitsaasuunissaata qulakkeerneqarnissaa pillugu nassuiaat. Matuma siuliani peqqinnissaqarfiup aamma innuttaasut akornanni attaveqatigiinnerup pitsanngortinneqarnissaanut nassuiaatigineqartoq aammattaaq siunissami ingerlatiinnarneqassaaq.

Peqqissutsimut sulinneqarnermi eqqunngitsumik sulinneqarnermi maalaaruteqartarfiup ukiumut maalaarutit qassit nunarput tamaat isigalugu tiguserpai?

Kalaallit Nunaanni peqqissutsimik sulinneqarnermi maalaarutit sularineqartarput Peqqinnissaqarfimmut maalaarutinik aalajangiisartunit, takuuk *Napparsimasut Maalaarutaannik Aalajangiisartunut maalaaruteqartarneq pillugu Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 14, 24. september 2012-imeersoq*

Maalaarutinik aalajangiisartut 1. januaari 2011-miit Peqqinnissaqarfiup Napparsimasut Sulinneqarneranni Naammagittaalliuteqartarfiat taarserpaa. Naammagittaalliutit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit ukiumoortumik nalunaarusiami ukiut tamaasa takuneqarsinnaapput.

Soorlu titartakkami takuneqarsinnaasooq suliassat maalaaruteqarnermut tunngasut Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit tiguneqartartut amerliartorput. Peqqinnissaqarfiup Napparsimasut Sulinneqarneranni Naammagittaalliuteqartarfiata atorunnaarneranit Napparsimasut Maalaarutaannik Aalajangiisartut suliassanik sularinninnermik tigusinissaata tungaanut piffissap ingerlasup iluani suliassat amerlisimasut maalaaruteqartarfimmi sularineqartut suli sinneqarput.

Ilisimatitsissutigineqassaaq naammagittaalliutini sularineqartuni ikittuinnarnut taarsiissuteqartoqartarmat. Taamaalilluni ukioq 2010-miit ulloq manna tikillugu aqqanillinnut taarsiissuteqartoqarpoq, tassa peqqissutsimik sulinneqarnermi maalaaruteqarnermik pissuteqartumik.

Innuttaasut maalaaruteqartarfiat innuttaasunit qanoq ilisimaneqartigiva? Peqqissaavinni periarfissaq tamanna takuneqarsinnaava?

Peqqinnissaqarfiup Napparsimasut Sulinneqarneranni Naammagittaalliuteqartarfia aamma Napparsimasut Maalaarutaannik Aalajangiisartut pillugit innuttaasut ataatsimut isigalugit qanoq ilisimasaqartiginerat pillugu misissuisimanermik ingerlatsisoqarsimanngilaq, kisianni peqqissutsimik sulinneqarnermi naammagittaalliutit tiguneqartartut amerlassusiisa takutippaat innuttaasut amerlasuut naammagittaalliornissamut periarfissaqartoq ilisimasaqarfigaat.

Peqqinnissaqarfinni aqutsiviit aamma Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup pisussaaffigaat innuttaasunik peqqissutsimut tunngatillugu

naammagittaalliuuteqarsinnaaneq pillugu ilitsersuuteqarnissartik, tassa Peqqinnissaqarfiup aqunneqarnera, aaqqissuussaanaera kiisalu peqqinnissamut tunngasutigut sullissisut aamma tarnip pissusaanik ilisimasallit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 18. november 2010-meersoq tunngavigalugu, tassani § 11 malillugu. Taamatuttaaq Nunatsinni Nakorsaaneqarfik pisussaavoq innuttaasunik peqqissutsimut tunngassutillit pillugit naammagittaalliuuteqarsinnaatitaanermik periarfissaqarnerat pillugu ilisimatitsinissaminut aamma tamatuma saniatigut naammagittaalliuuteqarnermi allakkat ilusilersorneqarnissaannut ilitsersuinissaminut, tassa Peqqinnissakkut Nakkutilliisoqarfiup sulinera pillugu Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 1, 4. januar 1996-imeersoq tunngavigalugu, tassani § 18 malillugu.

Naammagittaalliuuteqarnissamut periarfissat pillugit peqqinnissaqarfinni tamani peqitanngorlugit pissarsiarineqarsinnaapput aamma nittartakkani attuumassuteqartuni, tamatumunnga ilaapput peqqinnissaqarfiup nittartagaani www.peqqik.gl, sullissivik.gl-imi aamma www.nanoq.gl-imi. Tamakku saniatigut inuit ataasiakkaat peqqinnissaqarfinni sulisunit, Peqqissutsimut Pitsaaliuinernullu Aqutsisoqarfimmit, Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalackersuisoqarfimmit kiisalu Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmit ilitsersorneqartarput.

Nunatsinni peqqissaaviup aaqqissuussaanerani innuttaasut akeqanngitsumik katsorsartissinnaaneq periarfissaraat. Akeqanngitsumik katsorsarneqarnermi suut periarfissaappat?

Inatsisartut peqqussutaanni normu 15, 6. november 1997-imeersumi nassuiaatigineqarput peqqinnissaqarfiup sullissineri. Sullissinerit tamarmik Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfimmit neqeroorutigineqartut, taakkununga ilanngullugit nakorsaait aamma kigutit nakorsaannit sullinneqarnerit, taakkunani tunngaviummik aallaavigineqarpoq inunnut Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqartunut aamma inuit allattorsimaffianni nalunaarsorneqarsimasunut, akeqanngitsuussasut. Taamatut akeqanngitsumik suliaritinnissamik ileqqumut ilaatinneqanngitsut arlaliunngillat. Tamakku peqqinnissaqarfimmi sullissinerni akiliuteqartarnissaq pillugu Kaajallaasitami nassuiaatigineqarput (Kaajallaasitaq nr. 17).

Anersaartorniarnermikkut ajornartorsiutillit, sapigallit ikigisassaangillat nunatsinni. Taakkununga periarfissat suuppat, soorlu sapigaqartut suut saperserlugit paasiniassagunikku?

Anersaartorniarnermikkut ajornartorsiuteqarneq (astma) peqquteqarsinnaavoq sapigaqarnermik imaluunniit soorlu assersuutigalugu tupap pujuanit akornusersorneqarnermik tunngaveqarsinnaavoq, bronkitisili puakkut nakorsaruminaatsumik akornuteqarnermut ilaasinnaalluni, tassani aammattaaq puannik atuisinnaaneq annikillisimasarluni imaluunniit tassannaannartumik pisoqartillugu viruseqarnermik imaluunniit bakteriaqarnermik pissuteqarsinnaalluni. Nakorsaruminaatsumik bronkitiseqarneq pujortartarnermik pissuteqarsinnaavoq. Naappaatit tamakku assigiinngitsorujussuarnik tunngaveqarput, tamannalu pissutigalugu assigiinngitsumik katsorsarneqartussaallutik. Sapigaqarnermi akuutissat anersaartorfinni, ameri imaluunniit erlavinni sapikkanik suunersunik attuineri sunniuttarput, tamatumani sapigaqarneq malunniuttarluni. Sapikkat tassaasinnaapput akuutissat silaannarmiittut najuussuunneqartut, nerisassat, nakorsaait imaluunniit suunersut amerimut atuunermikkut sunniuteqartarput. Akuttunngitsumik tamanna kingornuttagaavoq.

Sapigaqarluni nappaateqarnermik nunami maani peqqinnissaqarfinni, napparsimavinni aamma nunaqarfinnut ornigunnerni tamani tamaani paasiniaaneq aamma katsorsaaneq ingerlanneqarsinnaavoq, tassa eqqortumik nappaatip paasineqarnissaanut tunngaviummat nappaateqarnerup oqaluttuassartaa eqqortoq. Tamatuma kingorna napparsimasoq nakorsamit misissorneqassaaq. Assigiinngitsutigut pisariaqarsinnaavoq aaversilluni misissortinneq, tassani uuttoqartarput aammi akuusut qaqortut (eosinofile) aamma IgE (antistofundersøgelse / sapigaqarsinnaanermik misissuineq). Misissugassat taamaattut DIH-imi misissoqqissaarneqartarput. Suli misissuinerup annertunerusup ingerlanneqarnissaa pisariaqarpat, tassa paasiniarlugu napparsimasup soorpiaat sapigarinerai, taava annertunerusumik aassiuinikkut misissuineq ingerlanneqarsinnaavoq (Mast-celleundersøgelse), taanna Danmarkimi misissoqqissaarneqartarpoq. Imaattoqarsinnaavoq ammip nakorsaa priktestimik (ammip ilamernganik piigaqarnikkut) imaluunniit lapprøvetestimik taaneqartartumik misissugassamik ingerlatitsisoq. Qaqutigorujussuaq aamma nakorsaruminaattoqartillugu napparsimasoq Danmarkimut innersuunneqarsinnaavoq nappaammik paasiniaaneq ingerlateqqinniarlugu.

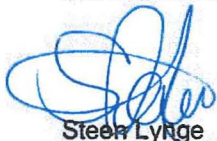
Kiisalu ilisimaneqarpa nunatsinni sapigaqartut qanoq amerlatiginersut?

Kalaallit Nunaanni inersimasut akornanni sapigaqarnermik nappaateqarnerup annertussusianik misissuisoqarsimanngilaq, kisianni meeqqat akornanni ukiut qulit ingerlaneranni misissorneqartut akornanni marloriaatinngortoqarsimanera siusinnerusukkut paasineqarsimavoq, tassa ammip ilamernganik piigaqarnikkut misissuinermi anersaartuutikkut sapigaqalersimaneq nalinginnaasoq qisuariarfigigaat paasineqarpoq. Inooriaatsitta allanngorneranik tamanna pissuteqarunarpog, tassa tamatuma kingunerisaanik, siusinnerusumut sanilliussilluni, suugaluartut attuumassuteqarfigilersakkavut amerlisimmamata.

DIH-mi nakorsiartarfik 2013-imi unitsinneqartut 3000-it akornanni napparsimasuni 14-ini nappaatinik paasisaqarnermi astma nappaatigineqartoq paasineqarpoq. Tassunga ilanngunneqassapput unitsinneqartut ataasiakkaat sapigaqarnermik nappaateqartut paasineqartut.

Napparsimaveqarfimmi ingerlanneqarpoq Kalaallit Nunaat tamakkerlugu napparsimasunik nalunaarsuiffiup ataatsimoorussap (Casmic) atuutsinneqalernissaa, suliaq tamanna 2015-ip ingerlanerani naammassineqareerpat, taava siunissami kisitsisinik pitsaanerusunik pissarsisinnaalissaagut.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Steen Lyngge

Peqqissutsimut Attaveqarnermullu Naalakkersuisoq